

פרשת תזריע

ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה (יב, ח)

הנה משמע בלשון הכתוב שהעיקר תלוי באשה אם היא עשירה או ענייה, לכאורה זה צריך ביאור דהא תנן במתני' (נגעים יד, יב) מביא אדם על ידי בנו על ידי בתו על ידי עבדו ושפחתו קרבן עני וכו', ר' יהודה אומר אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר וכן כל קרבן שהיא חייבת, ופירש שם הרא"ש וכן כל קרבן שהיא חייבת כגון דלידה וזיבה וסוטה חייב הבעל להביא על אשתו.

וכך שנינו להדיא בגמ' (נדריים לה, ב) "זאת תורת היולדת" בין פקחת בין שוטה, שכן אדם מביא קרבן על אשתו שוטה. וכן פסק הרמב"ם (שגגות י, ו) כל קרבנות שהאשה חייבת בעלה מביא על ידיה, אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא על ידיה קרבן עשיר וכו', הרי שאין זה תלוי בה דוקא ואיך תלה זאת הכתוב בה "ואם לא תמצא ידה וגו'".

ואפשר לומר דהנה בטעם הדבר מדוע מביא קרבן עשיר בעד אשתו ואילו בעד בנו ובתו מביא קרבן עני, כתב הרמב"ם בפ' המשניות (נגעים שם) אולם אשתו להיותה כמוהו, הנה לא יקריב בעבורה אלא קרבן עשיר לפי שהיא כגופו. ובתוי"ט על משנה זו פי' שהוא משום שכך כתב לה "אחריות דאית ליך עלי מן קדמת דנא" והוא כולל גם הקרבנות שמנישואין ואילך, ע"ש. לפי זה לא קשה דאמנם בלשון הכתוב הוטל עליה באם לא תשיג "ידה", אך כיון שאשתו כגופו או שנתחייב לה, שפיר יכול הבעל להביא בעבורה.

אך עדיין צריך להבין איך שייך "ואם לא תמצא ידה", שמשמעו שלפעמים היא ענייה ויש שהיא עשירה, הרי כל מה שקנתה אשה קנה בעלה (נזיר כד, ב), וא"כ היא בגדר ענייה תמיד, וכיו"ב כתב הר"ן (נדריים שם) אדם מביא קרבן עשיר על אשתו שאע"פ שכל אשה שיש לה בעל לא הויה עשירה שהרי כל מה שקנתה אשה קנה בעלה אפ"ה כיון שבעלה עשיר מביא בשבילה קרבן עשיר בקרבנות שהיא בעולה ויורד לפי שהבעל חייב בקרבנות אשתו, וכ"כ שם הרא"ש.

לכן נראה לומר, דבאמת אם יש לה בעל אז הבעל מביא בשבילה אך משמת ח"ו הרי זה תלוי בהשגת ידה, ולכן הפסיק הכתוב ב"זאת תורת היולדת" לפני "ואם לא תמצא ידה וגו'", ללמדנו שהבעל מביא בשביל אשתו גם בלא דעתה, ואח"כ כתיב "ואם לא תמצא ידה" היינו כשבעלה אינו מביא עבודה וזאת משום שמת ח"ו, רק אז תלוי דבר זה אם היא ענייה או עשירה.

מקור: דברי שאול